

Aandachtspunten Hemelwater dienst waterlopen

**VLAAMS-
BRABANT**

krispunt van vele werelden

Provinciale verordeningen Vlaams Brabant

**VLAAMS-
BRABANT**

Verordening overwelven van grachten en onbevaarbare waterlopen

Art. 3

Het overwelven of inbuizen van grachten, baangrachten, niet-gerangschikte onbevaarbare waterlopen en onbevaarbare waterlopen van de tweede en derde categorie is vergunningsplichtig.

Een vergunning kan slechts verleend worden indien de overwelving of de inbuizing strikt noodzakelijk is om toegang te krijgen tot een aanpalend perceel. De toegang en dus de overwelving of inbuizing kan maximaal 5 meter breed zijn en per perceel is niet meer dan één toegang vergunbaar.

Om uitzonderlijke redenen, die de aanvrager moet motiveren met dwingende technische argumenten, kan een vergunning tot overwelving of inbuizing worden gegeven voor een ander doel dan het verlenen van toegang of kan afgeweken worden van de maximum breedte van 5 meter of van het maximum van één toegang per perceel. De vergunningverlenende overheid beoordeelt of de gevraagde afwijking al dan niet wordt verleend.

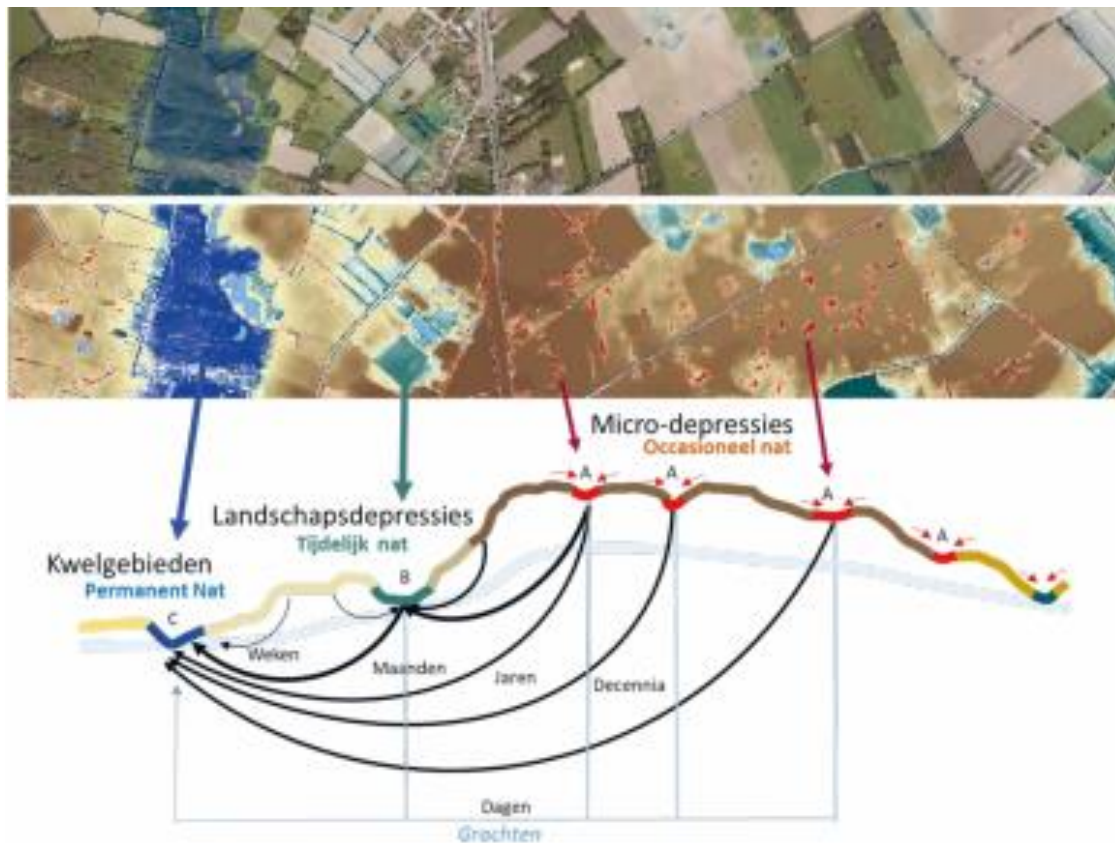
PROVINCIALE-STEDENBOUWKUNDIGE-VERORDENING-MET-BETREKKING-TOT-VERHARDINGEN-(september-2014) ^{xx}	PROV.-HEMELWATERVERORDENING-(september-2023) ^{xx}
voorschriften voor aanleggen, heraanleggen of uitbreiden van verhardingen ^{xx}	voorschriften voor de afvoer van hemelwater . ^{xx}
Art.3 § ^o 1. Dit besluit is van toepassing op het aanleggen, heraanleggen of uitbreiden van verhardingen ^{xx}	Art.3 .-§ ^o 1. Onverminderd de voorschriften uit gewestelijke stedenbouwkundige verordeningen, is deze verordening binnen het grondgebied van de provincie Vlaams-Brabant van toepassing. ^{xx}
^{xx}	1° bij het aanleggen, heraanleggen en uitbreiden van (delen van) verhardingen . ^{xx}
^{xx}	2° bij het bouwen, herbouwen en uitbreiden van constructies, andere dan verhardingen . ^{xx}
^{xx}	3° bij het aanleggen, heraanleggen en wijzigen van de afwatering voor (delen van) verhardingen en (delen van) andere constructies. ^{xx}
^{xx}	4° wanneer een gescheiden riolering wordt aangelegd of heraangelegd en de geldende regelgeving een aansluiting van het afvalwater op de droogweerafvoerleiding van die gescheiden riolering verplicht. ^{xx}
Dit besluit is niet van toepassing op ^{xx}	§ ^o 2. Deze verordening is niet van toepassing. ^{xx}
1° de delen van de verharding waarvan het hemelwater dat erop valt door contact met de verharding zo vervuild wordt dat het overeenkomstig de op het moment van de beslissing van toepassing zijnde regelgeving inzake milieuhygiëne als afvalwater wordt beschouwd. ^{xx}	1° wanneer het hemelwater dat op verhardingen en andere constructies valt, volgens de geldende regelgeving afvalwater is en als dusdanig moet behandeld worden. ^{xx}
2° de delen van de verharding die tot het openbaar weg domein behoren of die bestemd zijn om bij het openbaar weg domein ingelijfd te worden. ^{xx}	2° wanneer de verharding of de andere constructie uit § ^o 1 een hoofdweg, een primaire weg, een Europese hoofdweg of een Vlaamse hoofdweg is. ^{xx}
3° alle handelingen vrijgesteld van vergunning, in afwijking van het artikel 4.2.1 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, zoals bepaald bij besluit van de Vlaamse Regering. ^{xx}	3° wanneer de verharding of de andere constructie uit § ^o 1 een spoorweg is. ^{xx}
^{xx}	4° bij handelingen waarvoor op basis van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening geen omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen vereist is of waarbij op basis van de Vlaamse Codex Ruimte Ordening de vergunningsplicht voor stedenbouwkundige handelingen vervangen is door een verplichte melding van de handelingen. ^{xx}

PROVINCIALE STEDENBOUWKUNDIGE VERORDENING MET BETREKKING TOT VERHARDINGEN (september 2014) ^{xx}	PROV. HEMELWATERVERORDENING (september 2023) ^{xx}
<p>Art. 4° Tenzij een afwijking verleend wordt overeenkomstig de bepalingen van het artikel 5, moet het hemelwater dat op een verharding terecht komt, op natuurlijke wijze doorheen of naast die verharding op het eigen terrein in de bodem infiltreren. Het mag niet van het eigen terrein afgevoerd worden door middel van afvoergoten of vergelijkbare voorzieningen. ¶</p> <p>Naast de verharding op het eigen terrein infiltreren is slechts toegelaten wanneer de vrije omtrek van de verharding voldoende groot is, vergeleken met de oppervlakte. In de andere gevallen is het infiltreren doorheen de verharding verplicht. ¶</p> <p>In het geval van infiltratie doorheen de verharding, moet de doorlatendheid van de volledige verharding en van elk van de samenstellende onderdelen minstens even groot zijn als die van de bodem. ^{xx}</p>	<p>Art. 4. Hemelwater dat op een verharding of op een andere constructie valt, moet op het terrein waar de verharding of de andere constructie zich bevindt, gescheiden gehouden worden van afvalwater. Het mag niet worden aangesloten op de bestaande privéwaterafvoer, noch mag het van het terrein worden afgevoerd naar een oppervlaktewater of een kunstmatige afvoerweg voor hemelwater, naar een regenwaterafvoerleiding in de straat of naar de openbare riolering, noch mag het van de verharding of de andere constructie afstromen naar een naburig terrein of naar het openbaar domein. ¶</p> <p>Wanneer een gewestelijke stedenbouwkundige verordening de plaatsing van een buffervoorziening verplicht, geldt het voorschrift uit het eerste lid niet voor het hemelwater dat op die buffervoorziening is aangesloten. ^{xx}</p>
<p>Art. 5 In uitzonderlijke gevallen, wanneer de plaatselijke omstandigheden, specifieke eisen van technische aard of bijzondere nieuwe technieken een andere bouwwijze vereisen of verantwoorden en mits de voorgestelde oplossing de watertoets doorstaat, kan het vergunningverlenende bestuursorgaan afwijkingen toestaan van de bepalingen van dit besluit. ¶</p> <p>¶</p> <p>^{xx}</p>	<p>Art. 6. Als dat omwille van wettelijke voorschriften of om specifieke redenen met betrekking tot de plaatselijke omstandigheden verantwoord of noodzakelijk is en mits de voorgestelde oplossing de watertoets doorstaat, kan de overheid die moet beslissen over een vergunning of bij het ontbreken ervan, de gemeente waarin het terrein zich bevindt waarop de afwijking betrekking heeft, afwijkingen toestaan van de voorschriften van deze verordening. ▣</p>
<p>In zijn motivering voor de afwijking zal het vergunningverlenende bestuursorgaan verwijzen naar de relevante bepalingen van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid en de uitvoeringsbesluiten, in het bijzonder naar de bepalingen van artikel 8 van het decreet over de watertoets. ^{xx}</p>	<p>In de motivering van haar beslissing over het toestaan van een afwijking, moet de overheid die beslist over het toestaan van een afwijking verwijzen naar de relevante hemelwater- en droogteplannen en naar de relevante bepalingen uit de geldende regelgeving, in het bijzonder naar de bepalingen met betrekking tot de watertoets. ▣</p>

Terugkeren naar natuurlijk watersysteem als oplossing

13 De watersysteemkaart toont op basis van het reliëf kansrijke plekken om hemelwater te infiltreren.
© Van Sloos, Ecosystem Management Research Group
MCOB01 - Landbouwplan

VLAAMS-
BRABANT

**Provincie – dienst waterlopen
als adviesverlener**

Adviesvraag aan de provincie

- Advieskaart watertoets
- Projecten met oppervlakte $> 1000 \text{ m}^2$ bij cat. 2 waterloop (buiten polder en wateringengebied)
- Aanvragen op percelen langs de waterlopen cat. 2 ($<10 \text{ m}$ afstand van de kruin)-(buiten polder en wateringengebied)

<https://navigator.emis.vito.be/detail?wold=67176>

Voorafgaand overleg

- **Complexe projecten graag voorafgaand overleg; eenmaal formele procedure opgestart is er geen tijd meer voor overleg en eventuele aanpassingen**
- **Waterverhaal** van in het **begin** mee opnemen in je project! Ook voor kleine projecten zeer zinvol

Volledigheid dossier

Check normenboek: [Normenboeken voor dossiersamenstelling | Omgevingsloket \(omgevingsloketvlaanderen.be\)](https://www.omgevingsloketvlaanderen.be/normenboeken-voor-dossiersamenstelling)

- Alle nodige plannen? Oppervlaktes aangeduid, afstroomrichting en hellingsgraad, maaiveldniveau opgegeven, ...
- **Indien perceel langs waterloop:**
  - De nummering en de naam van de waterloop: **Bxxxx Waterloop**
  - De zone van vijf meter landinwaarts gemeten vanaf de oevertop van de waterloop, met vermelding van **zone langs waterlopen - vrije doorgang**. De oevertop is het knikpunt waar het schuine talud eindigt en het horizontale deel van de omgeving landinwaarts begint

B25

- **Antwoorden kloppen? (vb overstromingsgevoelig gebied -> adviesaanvraag waterloopbeheerder**
- **Nodige motivatie toegevoegd?**

Wijzigingen tijdens aanvraagprocedure

- **Dienst geeft telkens advies op oorspronkelijke plannen**
- **Wijziging dient aangevraagd (wijzigingsverzoek)**
- **aangepast advies indien er nog voldoende tijd is**

Ongunstig advies

- **Wordt gegeven als er geen concrete voorwaarden kunnen opgelegd of als er structurele veranderingen nodig zijn**
- **Kan niet omgezet naar gunstig met voorwaarden**
- **Vermeld wat er al dan niet moet aangepast worden**

Specifieke aandachtspunten

Overstromingsgevoelig gebied

- **Ruimte voor water respecteren:**
  - Geen ophogingen; geen onnodige constructies (extra (tuin)huis, zwembaden, ...)
  - Constructie op palen
  - Geen kelders, tenzij overstroombare (dit is al soort van compensatie)
  - Overvol perceel geen excuus om ruimte voor water af te nemen
- **Waterrobuust bouwen:**
  - Veilig vloerpeil (T100-toekomstig klimaat + 30cm) → mv-niveau aangegeven op de plannen!
  - Vermijd terugslag uit rioleringen of infiltratievoorziening
  - Vermijd verontreiniging hemelwaterput, septische put, ... (drukvaste deksels)

Langs waterlopen

- **Respecteer 5m zone langsheen waterloop (beide oevers!): bouwverbod én verbod op ophogingen**
- **Maak ingebuisde of overwelfde waterlopen weer open- contacteer waterloopbeheerder**
- **Overwielving nodig: provinciale verordening!**

Afstandsregels

Ben je een goede buur voor de waterloop in jouw buurt? Dan verleen je de waterbeheerder vrije doorgang en respecteer je de afstandsregels. Want regelmatig onderhoud is noodzakelijk. En dat gebeurt soms met grote middelen. Zo blijft de waterloop in je achtertuin aantrekkelijk. En stroomt het water vlot door, met minder kans op wateroverlast.

1-Meterzone

• Verbod op bodembewerking:

- Zo help je mee de stabiliteit van de oevers te beschermen
- Zo vermijd je dure oeverherstellingswerken

5-Meterzone

• Hindernissen verboden:

- Nieuwe boven- en ondergrondse constructies (vb. tuinhuizen, zwembaden)
- Brandstoftanks
- Waterputten
- Compostbakken
- Ophogingen
- Gestockeerde materialen
- Grasmaaisel, GFT-resten, plantenresten en ander afval

• Geen schadevergoeding:

- in deze zone mag de waterloopbeheerder zonder schadevergoeding onschadelijke ruimsingsproducten zoals slib of plantenresten achterlaten.

• Bouwverbod:

- bouwen van nieuwe constructies (woningen, tuinhuizen, serres, kelders, ...) binnen de vijfmeterzone is strikt verboden. Zo blijft de vrije doorgang verzekerd. Voor andere ingrepen vraag je altijd een omgevingsvergunning aan. Want de bepalingen van het [vrijstellingsbesluit](#) zijn nooit van toepassing in de vijfmeterzone.

• Verbod op bemesting:

- op hellende percelen (>8%) en in Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) respecteer je de 10-meterzone.

6-Meterzone

- **Verbod op pesticiden:** voor landbouw geldt een afstand van 1 tot 20 meter, afhankelijk van product en spuittechniek.

Afsluitingen en beplantingen

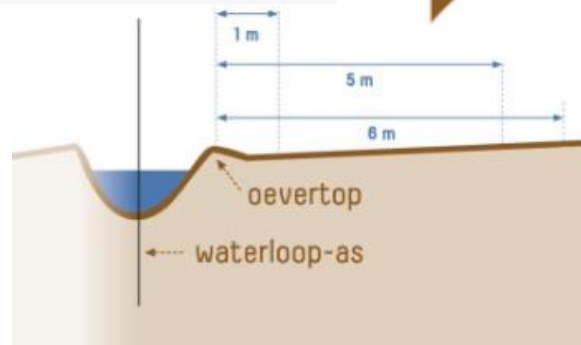
Plaats jouw afsluitingen als volgt:

- Op 0,75 tot 1 meter van de oevertop
- Maximale hoogte 1,5 meter
- Wegneembaar of verplaatsbaar
- Waterdoorlaatbaar, dus niet als wand of keermuur
- Dwarsafsluitingen voorzie je van een poort van minimaal 4 meter breed

Loofbomen plant je op 0,75 tot 1 meter van de oevertop. Laat tenminste 12 meter tussen twee bomen om het onderhoud niet te hinderen.

Bomen of struiken waarvan de wortels de oever verstevigen, mag je op kortere afstand planten. Vraag hiervoor vooraf toestemming via water@vlaamsbrabant.be.

Naaldbomen plant je op minstens 6 meter van de waterloop.

[Wonen langs een waterloop](#) | Provincie Vlaams-Brabant (vlaamsbrabant.be)

**VLAAMS-
BRABANT**

Afstromend water

- Afstroomlijnen (niet automatisch advies waterloopbeheerder)
- Erosie

Water afleiden van de woning mag, **maar**

Boek 3 – Goederen van het Burgerlijk wetboek

Art. 3.129. Waterafvloeiing tussen naburige percelen

Zonder afbreuk te doen aan artikel 3.131, **moeten de lager gelegen percelen het natuurlijke water en andere zaken die het meevoert, afkomstig van de hoger liggende percelen, ontvangen.**

De titularis van een lager gelegen perceel mag geen enkel bouwwerk tot stand brengen dat de afvloeiing bemoeilijkt.

De titularis van een **hoger gelegen** perceel mag die **afvloeiing niet kwantitatief of kwalitatief verzwaren**; die verplichting verhindert hem niet zijn perceel normaal te gebruiken volgens de bestemming ervan indien de omvang van de verzwaring redelijk is. Het onderhoud van de erfdienstbaarheid van afvloeiing gebeurt op kosten van de titularis van het heersend erf.

Voormelde rechten en verplichtingen zijn niet van toepassing in geval van overmacht.

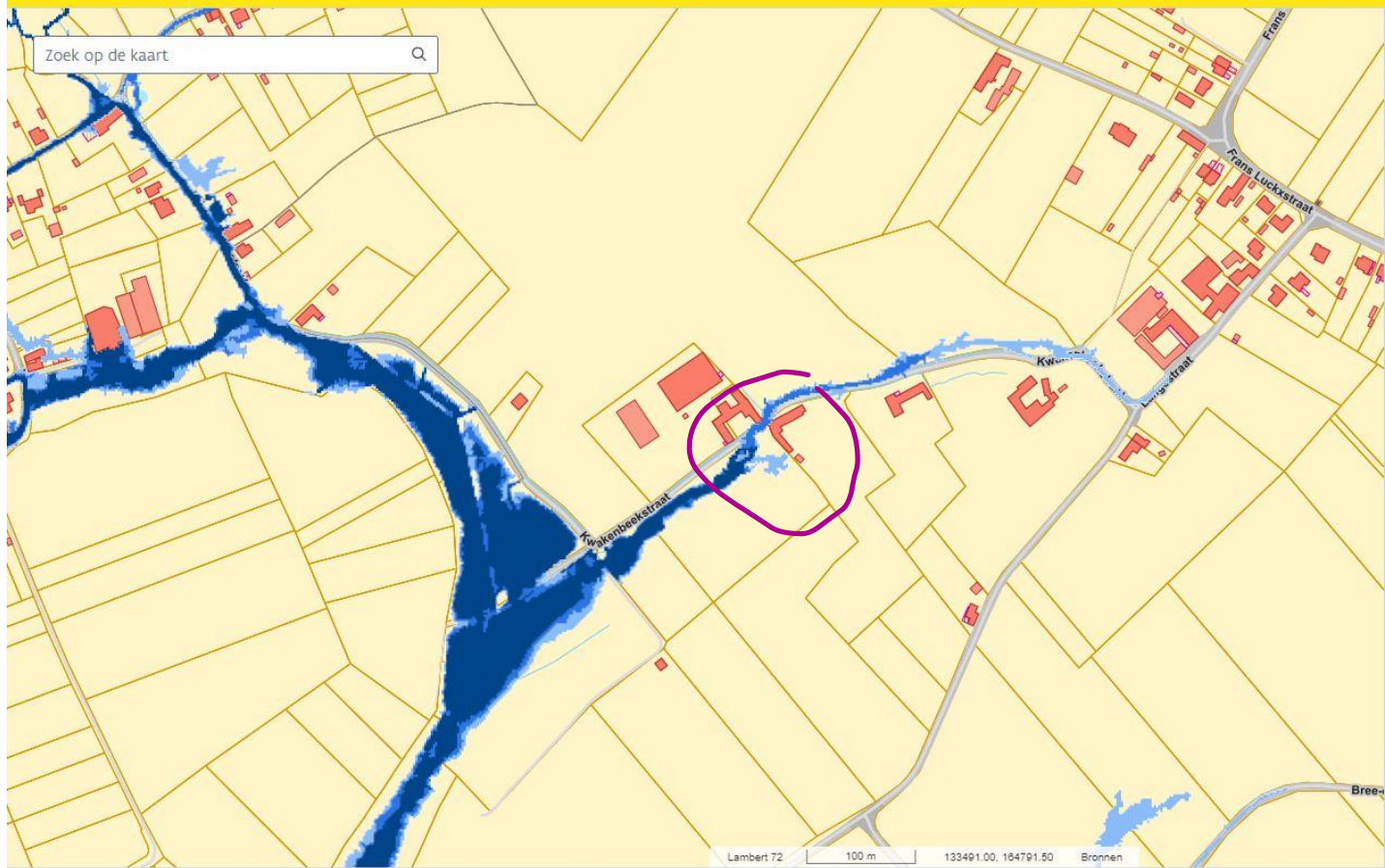
Art. 3.131. Dakdrop

Iedere eigenaar moet zijn **daken zodanig aanleggen dat het regenwater op zijn grond of op de openbare weg afloopt**. Hij mag het niet doen neerkomen op een aanpalend perceel.

GEOPUNT ◇ Algemene kaart

Menu ▾

Zoek op de kaart 🔍

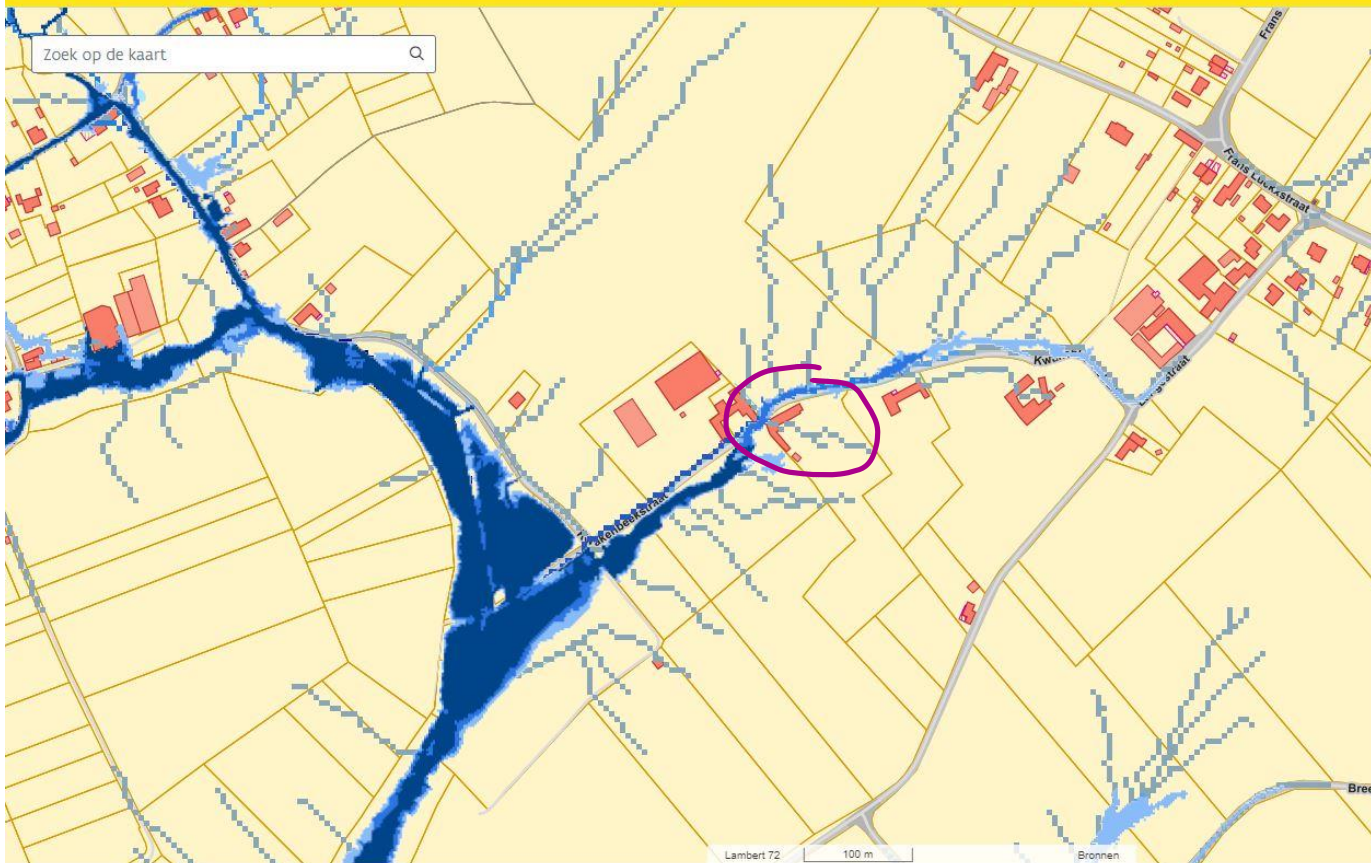
Lagen

+ Lagen toevoegen + Via service

- 📖 Wattoets: overstromingsgevoelige gebieden pluviaal, 2023 👁️ ⋮
- 📖 Afstromingskaart (enkelvoudige stroomlijnen) 👁️ ⋮
- 📖 Potentiële bodemosiekaart per perceel (2023) 👁️ ⋮

[🗑️ Verwijder meerdere lagen](#)

Zoek op de kaart

Lagen

+ Lagen toevoegen + Via service

Watertoets: overstromingsgevoelige gebieden pluviaal, 2023

Afstromingskaart (enkelvoudige stroomlijnen)

Potentiële bodemerosiekaart per perceel (2023)

Verwijder meerdere lagen

ACHTERGROND GRB | OpenStreetMap

Aanvragen zonder verplicht advies waterloopbeheerder

- afstroomlijnen niet opgenomen in advieskaarten
- Langs zeer kleine waterlopen
- Of schijnbaar niet “watergerelateerd”

Natuurlijk watersysteem niet schaden!

In het nieuws

Vlaams Bouwmeester Erik Wieërs: 'Geen vrijstaande woning in buitengebied?

Dat is een luxeprobleem, hè'

25 november 2023, 03:00

Nee, zegt Vlaams Bouwmeester Erik Wieërs, mensen beseffen niet hoe groot ons droogteprobleem is. Ook al is de halve Westhoek net onder water gelopen en is straks mogelijk Antwerpen of Gent aan de beurt. 'Een rivier die bij extreme regenval over de dijken heen stroomt, neemt eigenlijk gewoon de plaats in die haar toebehoort.'

Liefst een half miljoen Vlamingen blijkt in overstromingsgebied te wonen. Dat zijn dus niet alleen de mensen die aan de oevers van een idyllische beek wonen?

"Nee, en daar zitten we meteen bij ons basisprobleem: onze bodem is te veel verhard. Al het water dat er valt, wordt via de riolering naar de zee geleid. De Westhoek staat nu onder water, maar je zult zien: over een paar maanden is diezelfde regio weer in het nieuws omdat de boeren geen water meer hebben en hun oogst verdroogt. Dat is toch waanzin?"

De premier ging vorige week naar de getroffen Westhoek en kondigde meteen aan dat de dijken verhoogd zullen worden. Wat denkt u dan?

"Dat dat het foute plan is, natuurlijk. Dat weet iedereen. Zo hou je het probleem in stand. Een rivier die meandert, die geen dijken heeft, kan het water op een trage manier over het landschap verspreiden en in de grond laten infiltreren. Dijk je een rivier in, trek je hem recht en bagger je hem uit, dan wordt de schade op termijn alleen maar groter."

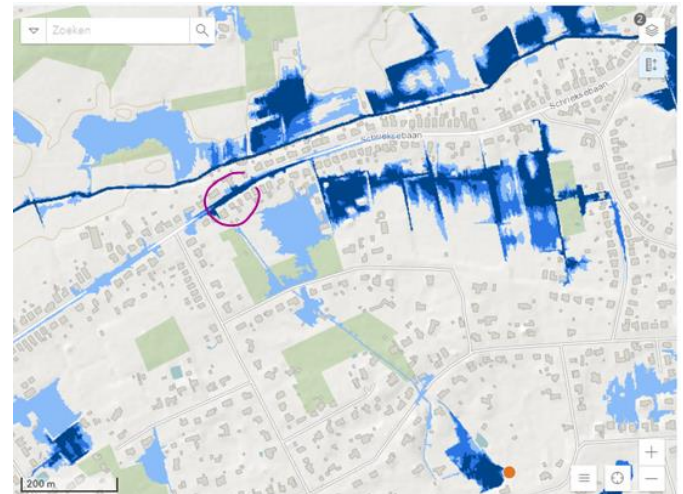
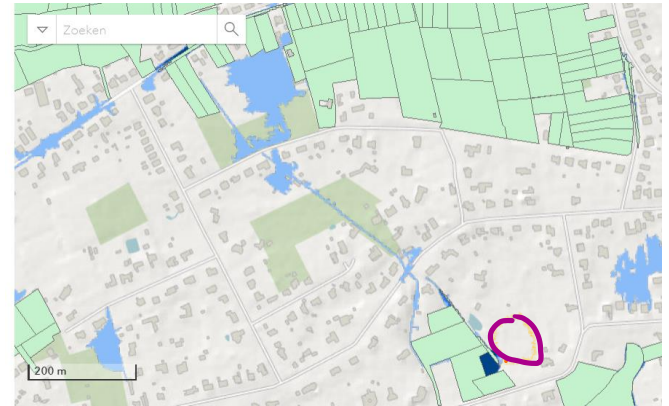
DM, 25 november 2023

**VLAAMS-
BRABANT**

* voorbeelden

- Perceel, 1 ha groot, vnl zandgrond, geen wateradvies
- Stroomafwaarts (beekje) wel gekende wateroverlast; ook wateroverlast via riolering straat

Herstel nat. watersysteem: geen noodoverlaat naar beek of RWA, perceel groot genoeg voor infiltratie

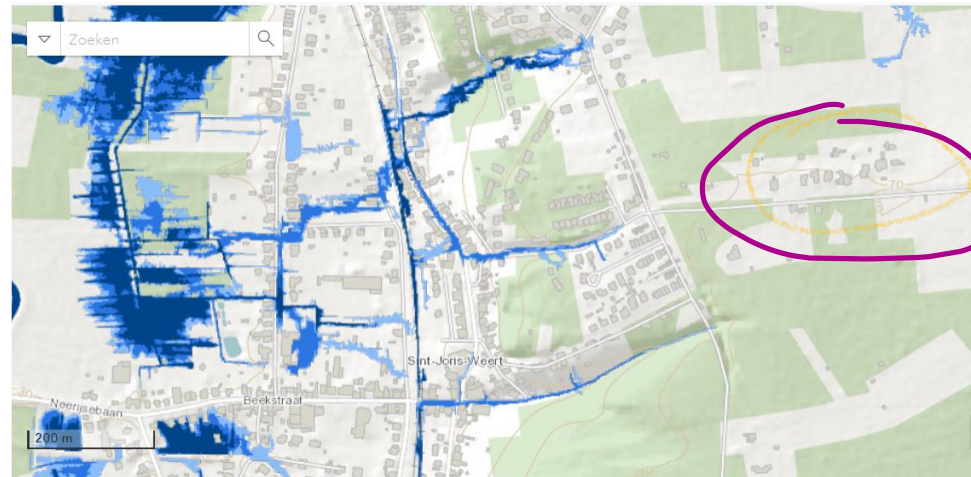

- Ook hier geen wateradvies
- Grotere percelen op de top van de heuvel
- Grote wateroverlast problematiek in de vallei

Herstel nat. watersysteem:
geen aansluiting op RWA:
vallei wordt gewoon nog
meer onder druk gezet

Els Defillet

els.defillet@vlaamsbrabant.be

Dienst waterlopen

water@vlaamsbrabant.be

016 26 75 02

**VLAAMS-
BRABANT**

krispunt van vele werelden